

DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2021-267-3-13-24>

УДК334.021.1

**ПРОБЛЕМИ АНАЛІЗУ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ –
СТАН, ОБ'ЄКТИ, АКТОРИ, ЧИННИКИ, ЗАСОБИ, ЗАВДАННЯ
ТА ПРІОРИТЕТИ ЗМІН У ВИКОРИСТАННІ РЕСУРСІВ**

Кобцева Д. А.

**PROBLEMS OF ANALYZING THE ACHIEVEMENT OF SUSTAINABLE
DEVELOPMENT GOALS – STATE, OBJECTS, ACTORS, FACTORS, MEANS,
TASKS AND PRIORITIES OF CHANGES IN THE USE OF RESOURCES**

Kobtseva D.A.

Показано актуальність аналізу досягнення цілей сталого розвитку та дослідження прогресу до безпечного та справедливого простору для процвітання всіх людей на планеті набуває все більшого значення в світі. Об'єктом дослідження є цілі, які будуть представляти різний ступінь виклику та амбіцій для різних країн, залежно від їхнього сучасного стану розвитку та інших національних обставин. Розгляд проблеми нетотожності аналізу цілей і аналізу досягнення цілей на прикладі всім відомого комплексу цілей, способи оцінки значущості цілей сталого розвитку, виявлення та опрацювання показників їх досягнення виступають предметом дослідження. Під час дослідження було застосовано метод порівняння на прикладі основних макроекономічних показників України та ФРН. Встановлено, що баланс між соціальними, економічними та політичними зусиллями, необхідними для досягнення різних цілей, може бути різним у різних країнах. На прикладі глобальних цілей тисячоліття, задекларованих ООН, розглянуто проблему ситуативного отождолення понять «аналіз цілей» і «аналіз досягнення цілей», зумовленого подібністю їхнього позначення, наведено тлумачення висунутої нетотожності. Запропоновано модель п'яти комплексних складових як загальну основу аналізу будь-яких груп елементів опису проблемної ситуації формулювання цілей та завдань досягнення глобальної усталеності розвитку. Виявлено, що різним країнам потрібно буде приділяти різний ступінь уваги та зусиль різним цілям та завданням, залежно від того, де будь-яка з країн займає місце стосовно рівнів досягнення цілей на певний момент часу, диференційованих обов'язків та різних можливостей та ресурсів. Визначено, що описана проблема потребує подальшого аналізу та дослідження, виявлення та застосування нових способів і шляхів процесу спрощення й вдосконалення оцінки досягнення цілей.

Ключові слова: аналіз цілей, матриця суміжності, аналіз досягнення цілей, порівняння показників, пріоритети, ступені значущості, рівні розвитку, дослідження стану, оцінка результатів.

Вступ. Розгляд нетотожності понять "аналіз цілей" і "аналіз досягнення цілей" на прикладі задекларованих ООН сімнадцяти цілей сталого розвитку умотивовано існуванням певних протиріч у інтенціях цієї глобальної програми, яку спрямовано на досягнення 17 комплексних цілей. Зокрема можна виділити протиріччя між бажанням населення самостійно ставити собі цілі і досягати їх та необхідністю дотримуватися цілей, які вже виділені певною інстанцією зверху (або між намаганнями людства бути впевненими у покращеннях життя шляхом досягнення загальних для людства цілей та необхідністю якоїсь організації контролювати досягнення цих цілей). Також протиріччям може виступати припущення, що поінформованість про існування концепції сталого розвитку дає можливість кожній людині знати, що вона теж може створювати прогрес у досягненні тієї чи іншої мети і робить його частиною цієї системи, хоча раніше, за відсутності будь-яких концепцій люди також могли піклуватися про власне навколишнє середовище, розвивати бізнес, намагатися підвищити свій рівень життя, тощо. "Аналіз цілей" і "аналіз досягнення цілей" є дуже подібними формулюваннями і тому інтуїтивно можуть сприйматися як тотожні, але "аналіз цілей" відноситься до етапу ціле покладання у циклі управлінських функцій, тобто до перших етапів планування, а аналіз досягнення цілей віддалений від аналізу цілей усіма іншими етапами планування, та всіма етапами розпорядження, організації, виконання, контролю, і відноситься до аналізу даних, що отримують у ході контролю, тобто його відносимо до найостанніших етапів окремої та у певному сенсі останньої фази (та відповідно – функціональної вітки) управлінського циклу. Така абсолютно протиставлена різниця в позиціях першого і другого в управлінському циклі робить часте вживання одного замість іншого пара-

доксальним і створює різного роду проблеми для різних учасників реалізації управлінського циклу (або для акторів, які не є учасниками цього циклу, але результати якого стають для них екстерналіями), про що вказано у [12]. Вважаючи ці тези доречними наполягаємо на тому, що слід відокремити поняття «аналіз цілей» і «аналіз досягнення цілей», адже «аналіз досягнення цілей» як передбачає існування об'єкту аналізу у вигляді якихось програм та позитивних чи негативних результатів їхньої реалізації, а «аналіз цілей» має доречність головним чином на етапі розробки планів, які можуть бути досягнуто чи ні за певних умов; аналіз досягнення цілей спрямовано на виявлення результатів, які відповідають досягненню конкретної цілі або сукупності цих цілей, тобто досягнення буде супроводжуватись аналізом результатів, а не намагань. Така плутанина загострює проблемні питання, що породжені протиріччями досягнення цілей сталого розвитку. Зміст цих протиріч, який необхідно з'ясувати для вирішення породжених ними проблем, можна пояснити наявністю сукупності факторів, які так чи інакше впливають на цей процес, а саме: діяльність різних акторів, їхній склад, методи досліджень, поставлені завдання, тощо. Це створює свого роду проблему знаходження взаєморозуміння між окремими групами акторів на підставі ситуативних ототожнень згаданих понять «аналізу цілей» та «аналізу досягнення цілей», що створює необхідність проведення відповідних досліджень для знаходження можливих варіантів рішень. Актуальність такого дослідження пояснюється тим, що в наш час популярність сталого розвитку розширює горизонти і більшість країн слідує цілям сталого розвитку ООН, з кожним роком намагаючись поліпшити показники їх досягнення, а отже вивчення тематик, що стосуються концепції сталого розвитку, аналізу цілей і аналізу їх досягнення буде доповненням до вже існуючих досліджень і, можливо, новим розгалуженням, результатом і поштовхом до наступних.

Цілі сталого розвитку спрямовані на те, щоб покінчити з бідністю, захистити планету і забезпечити мир і процвітання для всіх людей у світі. На теперішній час майже 170 країн прийняли ці цілі як орієнтир для свого майбутнього розвитку. Україна теж входить до цього складу, однак з певних причин, стикаючись з різними проблемами робиться мало на шляху реалізації стратегії сталого розвитку. Успішне досягнення визначених цільових орієнтирів залежить від багатьох чинників і потребує розробки комплексу заходів та дієвих механізмів їх впровадження. Для цього необхідно вивчати досвід інших країн, які вже мають певні позитивні результати сталого розвитку. Якщо країна обізнана що таке концепція сталого розвитку і дотримується її, спостерігається прогрес і т.д. вона може завдяки високим показникам успіху (не тільки саме через концепції сталого розвитку, але в тому числі) бути світовим лідером (як, наприклад: США, Японія) в тій чи іншій області. Правильне розуміння сталого роз-

витку взагалі та змісту його цілей, досягнення яких має стати об'єктом аналізу, є значною конкурентною перевагою окремої країни, її національної економіки у світі, окремих підприємств, які є частиною цієї національної економіки, бо підвищує рівень країни серед інших у процесі забезпечення сталого розвитку, який як відомо передбачає збалансований взаємозв'язок інтересів трьох сфер суспільного життя: екологічної, економічної та соціальної, а високий рівень прогресу у досягненні цілей сталого розвитку тільки сприятиме країні на шляху до світового лідера.

Розгляд процесу досягнення цілей сталого розвитку не є простим завданням, бо охоплює дуже багато сфер діяльності людства, тому у цій статті було вирішено розглянути лише певний напрям, у якості котрого було обрано економічні характеристики процесів вторинного використання ресурсів, оскільки у цьому напрямку вочевидь поєднано три великі складові сталого розвитку: екологічну, економічну та соціальну.

Стан вирішення питання. Слід відокремити поняття «аналіз цілей» і «аналіз досягнення цілей». Адже такі види аналізу у якості об'єкта аналізу передбачають різні явища та процеси, що виникають у ході розробки та реалізації якихось програм, їхніх позитивних і негативних результатів, розробки планів, які можуть бути виконаними за певних умов. Аналіз досягнення виконують тільки у процесі реалізації, бо він спрямований на виявлення результатів, які відповідають досягненню конкретної цілі або сукупності цих цілей, тобто досягнення буде супроводжуватись виникненням результатів. Аналіз цілей можна виконувати до процесу реалізації планів та програм, та навіть до розробки самих планів та програм. Але аналіз досягнення цілей стає у певній залежності від аналізу цілей.

Цілі сталого розвитку передбачають стає економічне зростання, підвищення рівня продуктивності і використання технологічних інновацій, працюють у дусі партнерства, спрямовані на правильний вибір з метою стабільного підвищення якості життя для майбутніх поколінь. Ця програма задекларованих глобальних цілей не вважається реалізованою у повному обсязі, бо триває до 2030-го року, але у якому обсязі її виконано – це стає актуальним питанням доки виконання програми триває. Досить важко з точністю дослідити від чого залежить прогрес, або його відсутність, у виконанні запропонованих цілей. Тому що не відомо чи це відбувається завдяки сприянню тільки окремої держави (чи органів ООН, окремих представників бізнесу чи навіть окремих громадян), наприклад, шляхом виділення коштів на поліпшення ситуації у визначеній сфері, що відноситься до відомих сімнадцяти, чи це відбувається завдяки наявності свідомості у громадян певної країни і їхньому прагненню до покращення життя на планеті та захисту довкілля і т.д. Ця робота спрямована на демонстрацію проблемних питань аналізу результатів дослідження та їх відображення

здля формування уявлення щодо досягнення раніше згаданих цілей у світі.

Необхідність змін та прагнення до сталого розвитку також висвітлюється у багатьох цитатах. Наприклад, Маріо Моліна (за даними [19]) вважає, що «... планета занадто мала для цих країн, що розвиваються, щоб повторити економічне зростання так само, як це робили багаті країни в минулому. Нам не вистачає природних ресурсів, нам не вистачає атмосфери. Ясно, що щось повинно змінитися». Це дійсно слушна думка, що не викликає заперечень та підтверджується і згодою інших авторів, – наприклад, Мері Стейсі, Мерилін Тейлор та Девід Легге у роботі «A New Role for Natural Resources Companies» [19] стверджують, що до 2050 року населення світу досягне позначки у 9 мільярдів, а значить, споживання ресурсів буде зростати і необхідно створювати більше інноваційних концепцій щодо ефективного використання природних ресурсів, число яких до того моменту значно зменшиться. Ці проблеми припускають, що нам потрібен новий погляд на природні ресурси – зміна мислення від простого управління ресурсами до практичного лідерства в ресурсах. За даними джерела [20], усе більша кількість компаній, як виробників, так і користувачів природних ресурсів, усвідомлюють потенційну цінність цього підходу. Але поки що можемо констатувати наявність підходу у погляді на визначення змісту проблеми, а не у погляді до вирішення проблеми: Маріо Молина констатує, що частина суб'єктів глобального розвитку не спроможні досягти результатів, які вже досягнуто іншими. Чи має це означати, що слід якоюсь з груп акторів відмовитись від досягнення чи від вже досягнутих результатів? Ключовим елементом пошуку відповіді є розуміння ресурсного підходу у забезпеченні будь яких результатів господарювання.

Епоха сталого розвитку дає розуміння найбільшої проблеми людства – як людство може існувати в гармонії з природними системами Землі, вирішуючи безліч серйозних проблем, з якими сьогодні стикається, які визначені Цілями сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй.

Доступність ресурсів впливає на геополітичні відносини і може обмежувати розвиток. У міру зростання світового населення і потреб людей в поліпшенні умов життя ресурси, які в минулому вважалися легкодоступними, такі як земля для сільського господарства або питна вода, стають все менш і більш цінними. Всі форми видобутку ресурсів і землекористування пов'язані з економічними, соціальними, екологічними та геополітичними витратами і ризиками, а також з вигодами. Нові технології і правила можуть змінити баланс цих факторів – наприклад (за даними [20]), наукове моделювання довгострокового впливу на навколишнє середовище використання ресурсів може допомогти виявити потенційні проблеми і запропонувати бажані зміни в схемах використання.

Деніел Сі Есті стверджує, що: «Розробка розумної політики вимагає, щоб природні ресурси розглядалися як дивіденди стійкої продуктивності екосистеми, а не як запас активів» [18]. І з цим можна погодитися адже, люди залежать від суші, океану, атмосфери і біосфери Землі по відношенню до різних ресурсів, багато з яких обмежені або непоновлювані. Доступність ресурсів визначає розвиток людського суспільства, а використання природних ресурсів пов'язане з витратами, ризиками і вигодами. Тому перш за все необхідно думати про те, як відновити те, що було використано для задоволення потреб, а не безповоротно знищувати необхідні ресурси. Безумовно, наявність відповідних знань і навичок для створення сприятливих результатів в даному питанні є досконалою перевагою для акторів, що взаємодіють в даній сфері, що (за даними [19]) доводить висловлювання письменника Мехмета Мурата Ілдана: «Справжня цінність країни визначається не тим, що вона робить з багатих підземних ресурсів, таких як нафта і природний газ, а тим, що вона будує з наполегливою працею і інтелектом, не маючи таких підземних ресурсів!».

Аналіз досягнення цілей сталого розвитку в Україні не може бути всебічним (хоча спроби багатоаспектного аналізу теж доречні, як наприклад у [2]), але аналіз досягнення окремих цілей, або навіть окремих фактів, які є складовими загального процесу руху до вирішення програми досягнення цілей, може бути показовим. Досліджуючи питання забезпечення гендерної рівності в Україні, можна стверджувати, що країна активно намагається впроваджувати гендерні стандарти. Відповідно до інформації з джерела [13], створено важелі, які сприятимуть прищвидженню забезпечення рівних прав та можливостей для жінок та чоловіків в усіх сферах життя, серед них: Державна соціальна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року, Стратегія та План Дій у сфері прав людини, прийняті у 2015 році, Прийняття Урядом Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 (2016). Наприклад, якщо у Верховній Раді четвертого скликання було 29 жінок, то в поточному восьмому їх вже 49 – із понад 400 парламентарів. Кількість жінок в українському парламенті становить 12%, що відчутно менше за середній показник по світу – 22,7%. У Європі (за даними [15]) жінки в середньому складають 25,6% від кількості членів парламентів. Але чи слід такі результати вважати досягнутими завдяки певним програмам, чи це об'єктивна тенденція зміни культурних інститутів та умов встановлення пропорцій розподілу праці? Це питання покаже різницю між аналізом «досягнення цілей» з нормативних уявлень та аналізом суспільних процесів як об'єкту позитивістських уявлень.

Раніше у Світовому банку очікували, що економіка України за підсумками 2019 року зросте на 3,6%. За останніми даними Державної служби статистики [15], у третьому кварталі 2019 року україн-

ська економіка зросла на 4,1% у річному вимірі. У другому кварталі 2019 року економічне зростання в Україні склало 4,6%, у першому кварталі — 2,5%. Якщо розглядати доходи населення, то вони теж зростали у період 2017-2020 рр., їхня динаміка наведена на рис. 1.

Таблиця 1

Доходи населення України за I квартал 2017-2020 рр.

Рік	Доходи (млн. грн.)	Заробітна плата (млн. грн.)
2017	501112	232636
2018	657928	327214
2019	803436	404585
2020	874409	436655

(Джерелоданих: [16])

На рис. 1. показано динаміку доходів населення України у період з 2017-2020рр. Спостерігається позитивна тенденція, а саме зростання доходів у даному проміжку часу. Показано частку заробітної плати у складі доходів населення України, вона становить половину досліджуваного показника, що свідчить про те, що для заселення України основним джерелом доходу залишається заробітна плата.

Аналіз досягнення цілей сталого розвитку в Україні не може бути всебічним (хоча спроби багатаспектного аналізу теж доречні, як наприклад у [2]), але аналіз досягнення окремих цілей, або навіть окремих фактів, які є складовими загального процесу руху до вирішення програми досягнення цілей, може бути показовим. Проблеми сталого розвитку пов'язані з проблемами утворення відходів промислового та побутового призначення, пов'язані з багатьма з сімнадцяти цілей сталого розвитку, тому ця проблематика є досить показовою для визначення загального стану вирішення проблем сталого розвитку. Життєдіяльність людини супроводжується утворенням сміття, процеси споживання та утворен-

ня відходів неминуче пов'язані зі станом навколишнього середовища, оскільки споживання виснажує природні ресурси, а утворення відходів сприяє забрудненню навколишнього середовища. Загальний підхід до проблеми можна аналізувати відповідно до концепції стійкості. Споживання природних ресурсів – ґрунту, води та повітря – має здійснюватися за умов, що забезпечують їх збереження для майбутніх поколінь. Відходи – це викиди сировини, проміжних продуктів та інших продуктів, які, не будучи кінцевими результатами виробничого процесу, формуються як побічні продукти, які або частково, або повністю втратили свою споживчу цінність. Для їх класифікації можуть використовуватися різні ознаки відходів: агрегатний стан, причина утворення відходів, етапи виробничого циклу, хімічний склад, класи небезпеки, способи утилізації відходів та інші.

Функціонування будь-якого промислового, сільськогосподарського чи сервісного підприємства, такого як завод, ресторан, готель, майстерня чи супермаркет, сприймає щоденне споживання серйозного обсягу сировини та енергії з подальшим утворенням матеріальних та енергетичних відходів. Така ж ситуація має місце у приватному будинку чи квартирі, коли споживання енергії та матеріальних ресурсів неминуче, а також супроводжується утворенням відходів. Життєві функції людини і тварин також є причиною утворення відходів.

Проблеми утворення та використання відходів є актуальними. Необхідно пам'ятати, що при раціональному використанні сировини та енергії відходи виробництва та споживання можуть розглядатися як дійсно цінні види матеріальних чи енергозабезпечуваних ресурсів. Відходи як відновлювані матеріальні та енергетичні ресурси утворюються здебільшого у великих промислових центрах, саме там, де існують основні можливості їх повторного використання як сировини чи енергетичних матеріалів.

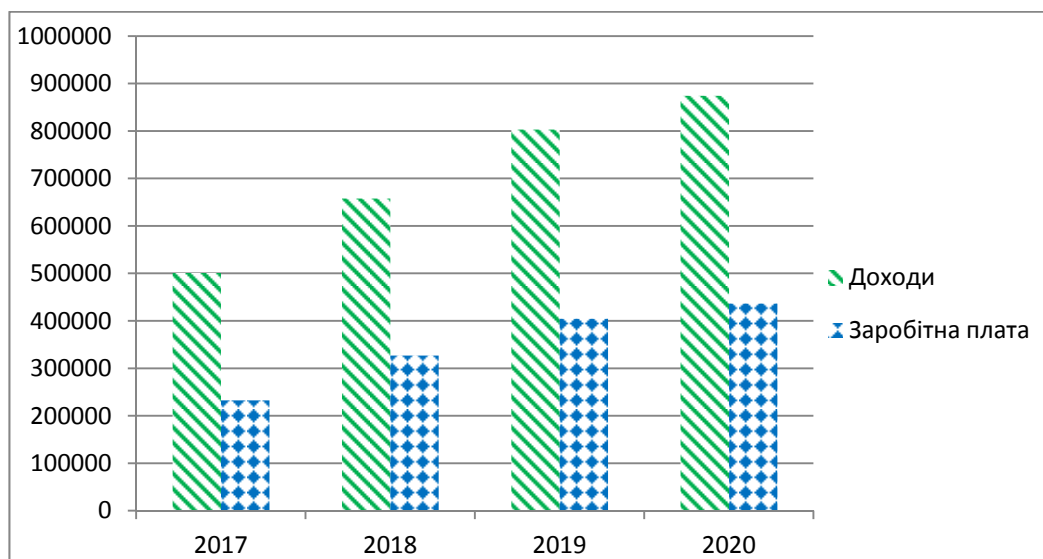

Рис. 1. Доходи населення України за I квартал 2017-2020рр.(млн. грн.)

Широке використання відходів як відновлюваних матеріалів може не тільки вирішити проблеми забруднення навколишнього середовища, але й забезпечити матеріальну базу необхідними ресурсами. Те, що до складу відходів входять практично всі речовини, всі відомі хімічні елементи, дозволяє розглядати ці відходи як реальну або (в деяких випадках) потенційну базу, з якої можна отримати необхідні матеріальні ресурси. У теперішній час, а особливо останні 5 років, існує проблема утилізації виробничих відходів, тому питання щодо економії ресурсів на виробництві є досить актуальним. Вивчення даної проблеми, а також дослідження перспектив раціонального використання ресурсів є метою цієї роботи. Але попереднім завданням є ознайомлення з поточним станом динаміки використання ресурсів та створення обсягів відходів.

За даними джерела [21] компанії YVES ROCHER вдалося скоротити використання води на виробництві на 5%, а це майже 29 тисяч кубічних метрів води. Це дорівнює середньому споживанню її у невеличкому селищі на 650 жителів за рік. Якщо рахувати на тонну продукції, то в компанії тепер використовують на 17% менше водних ресурсів. Що ж стосується ефективного використання енергоресурсів, то компанія впроваджує скорочення використання енергії, і вже досяг зменшення споживання енергії на 6%. А 37% з усієї енергії на виробництві – з відновлюваних джерел. Майже завжди купівля товарів супроводжується з поз буттям упаковки, – це один зі значних чинників забруднення води, ґрунтів та витрачання ресурсів, які пішли на виробництво товару. Однак можна переходити, наприклад, на упаковки зі скла або ж пластику, який роблять зі вторинної сировини. Компанії YVES ROCHER від мо-

менту запуску екоупаковки вдалося зекономити 62 тонни пластику. Цей приклад демонструє як бізнес є зацікавленою особою в збільшенні віддачі ресурсів і використанні їх з максимальною користю для навколишнього середовища та суспільства. Отже, кожен актор має свою позицію щодо використання ресурсів: держава володіючи певними ресурсами, намагається ними керувати, обравши адекватну економічну політику та максимізувавши вигоди від експлуатації природних ресурсів; для підприємств обмеження держави в видобутку або отриманні деяких ресурсів виступає ризиком для подальшого існування, тому вони створюють можливості для повторного використання ресурсів, їх переробки та отримання прибутку; а для громадян головною метою використання ресурсів – є задоволення своїх потреб. Тому все ж таки не можна плутати ролі взаємодіючих акторів різного масштабу та їхні цілі. Наразі не існує можливості впровадити чітку когерентність у політиці використання ресурсів окремих громадян, підприємств та державної політики з цього приводу.

Відповідно до джерела [16], показники поводження з побутовими та подібними відходами (ППВ) наведено у таблиці 2.

За даними таблиці 2 можна спостерігати, що досить велика частка (майже 40%) зібраних відходів утилізується на спеціально відведені звалища, у середньому 2% зібраних побутових та подібних відходів спалюється з метою отримання енергії.

Для отримання більш наочних даних щодо обсягів та структури збору побутових і подібних відходів було визначено темпи приросту збору відходів у період з 2011 по 2018 рр.. Отримані показники наведено у табл.3.

Таблиця 2

Динаміка обсягів та структури збору побутових і подібних відходів (ППВ)(у тис. т)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Зібрано ППВ	10356,5	13878,0	14501,0	10748,0	11491,8	11562,6	11271,2	11857,2
Видалено ППВ	7030,0	9362,7	9504,4	5893,8	6233,0	6089,5	6469,0	7171,2
у т.ч. видалено на спеціально відведені звалища	4321,5	5175,1	5178,5	3397,9	4194,3	4208,1	4417,5	4885,8
Спалено ППВ з метою отримання енергії	154,0	149,9	147,6	149,0	254,3	257,3	244,4	205,5
Спалено ППВ без отримання енергії	98,5	78,6	2,9	3,8	2,1	2,0	1,2	1,0
Утилізовано ППВ	74,5	57,4	9,4	3,8	4,0	6,5	16,5	16,7
у т.ч. компостовано	3,7	0,0	0,4	0,0	8,2	7,9

(Джерело даних: [16])

Таблиця 3

Темпи приросту обсягів та структури збору побутових і подібних відходів (ППВ)(у %)

Темп приросту	1(11-12)	2(12-13)	3(13-14)	4(14-15)	5(15-16)	6(16-17)	7(17-18)
Зібрано ППВ	34,003	4,489	-25,881	6,920	0,616	-2,5202	5,199
Видалено ППВ	33,182	1,513	-37,989	5,755	-2,302	6,232	10,855
у т.ч. видалено на спеціально відведені звалища	19,753	0,066	-34,385	23,438	0,329	4,976	10,601
Спалено ППВ з метою отримання енергії	-2,662	-1,534	0,949	70,671	1,1797	-5,014	-15,917
Спалено ППВ без отримання енергії	-20,203	-96,310	31,034	-44,737	-4,762	-40	-16,667
Утилізовано ППВ	-22,953	-83,624	-59,575	5,263	62,5	153,846	1,212
у т.ч. компостовано	0	0	-100	0	-100	0	-3,659

Згідно з отриманими результатами у табл. 3 можна стверджувати, що: 1) у період з 2011 по 2012 рр. можна помітити найвищі темпи приросту за декількома складовими, а саме: частки зібраних та видалених ППВ становлять 34% та 33% відповідно; 2) найбільший приріст щодо кількості відходів, які було видалено на спеціально відведені звалища припадає на період 2014-2015 рр. і становить 23,44%. Також у цей період був найбільший приріст показника «Спалено ППВ з метою отримання енергії» і становив майже 71%, що свідчить про збільшення кількості отриманої енергії за рахунок спалювання зібраних відходів, так у 2015 році цей показник склав 254,3 тис. грн.; 3) майже на 100% скоротився темп приросту спалення ППВ без отримання енергії у період з 2012 по 2013 рр. і становив 96,31%. Також цей період характеризується найнижчим темпом приросту кількості утилізованих відходів частка складає 83,62%, що говорить про різке скорочення цього показника з 57,4 тис. грн. у 2012 році до 9,4 тис. грн. у 2013 році. 4) значне підвищення кількості утилізованих відходів припадає на 2016-2017 рр., темп приросту склав майже 154%, це вказує на те, що після різкого падіння показника у 2013 році почалося поступове його підвищення у 2017-му. Тому можна дійти висновку, що таке зрушення могло відбутись за рахунок відновлення й налагодження діючого виробництва та створення нового.

Таким чином, в ході аналізу динаміки обсягів та структури збору побутових і подібних відходів (ППВ), зокрема розрахунку темпів приросту показників наведених у табл. 3, можна помітити, що більшість категорій загалом мають негативну динаміку, але і трапляються поодинокі випадки, де темпи приросту показують досить високий позитивний результат як, наприклад, показник утилізації ППВ, який склав 153,85 % у період 2016-2017 рр. Це говорить про те, що можливо не вистачає дієвого плану дій та більш ширшого контролю над порушенням питанням, тому необхідно всебічно розглядати особливості обсягів та структури збору відходів для того, щоб повністю дослідити співвідношення цих показників з реальними масштабами, провести аналіз та розробити шляхи подальшого вдосконалення моделі ефективного використання ресурсів (збирання, сортування, переробку, утилізацію і т.п.) і досягнення позитивної динаміки. Недостатня технологічна оснащеність також грає досить вагомий роль у питаннях переробки сміття, так як відсутність прогресу в цьому аспекті може негативно вплинути на загальну ситуацію. Недолік необхідних ресурсів, матеріалів, комплектуючих і устаткування можуть уповільнити процес модернізації ділянок захоронення відходів і, надалі, припинити прогрес, що негативно позначиться на стані навколишнього середовища і живих організмів. Тому важливо розуміти необхідність контролю за всіма етапами, які пов'язані зі збиранням та утилізацією відходів, створювати відповідні стратегії і забезпечувати необхідними ресурсами для досягнення глобальних цілей.

Відповідно до даних з джерела [7] щороку в Україні продукується близько 17 млн. тонн сміття (побутового та промислового). На жаль, в переробку потрапляє лише 5 % із цього обсягу, а решта 95% потрапляє на звалища, площа яких може бути порівняна з площею європейських держав: за даними 2016 року, санкціоновані звалища в Україні близькі за розміром площі Кіпру, а стихійні – Бельгії.

В середньому один житель України щороку викидає від 200 до 300 кг побутового сміття. Теоретично його можна було би переробляти, як це дозволяють технології розвинутих країн. Сучасні технології надають можливість його переробляти, як це відбувається у розвинутих країнах завдяки широкому впровадженню новітніх технологій. Але Україні бракує промислових потужностей для переробки сміття. На сьогодні найсучаснішим таким комплексом є Рівненський сміттепереробний завод, який було побудовано у 2013 році, та який відповідає встановленим у державі екологічним нормам. Але треба бодай навчитися розділяти сміття, до того, як вирішувати питання про його переробку. Програми з сортування відходів вже працюють у Києві, Львові, Дніпрі та інших великих містах. Нажаль (як видно зі структури поводження з ППВ, яку подано у табл. 1-3) потужність таких комплексів замала для масштабів України. За даними [11] на 2017 рік, на території України було накопичено 36 млрд. тонн відходів, з яких 1,5 млрд. тонн – небезпечні відходи. Від 4 до 7% території країни завалено сміттям.

В Україні активно впроваджують програми досягнення цілей сталого розвитку та намагаються вирішити проблему відходів, – також завдяки залученню інноваційних розробок. Вирішення проблеми утилізації шин винайшли у Київській національній університет ім. Т. Г. Шевченка: замість спалювання шин, яке забруднює екологію, їхній спосіб діє набагато ефективніше, бо запропонована технологія базується на основі магнітного удару, – що потребує невелике споживання електроенергії, – під дією якого шина розкладається на гуму та сталевий дріт, що надає можливість вторинного використання металу і резины. Необхідність інноваційних проектів в Україні є досить вагомим аспектом розвитку економіки, у тому числі й для підвищення ефективності використаних ресурсів та збільшення їх віддачі. Так, наприклад, для зменшення кількості харчових відходів, які у процесі гниття отруюють довкілля токсичними сполуками, вченими з Інституту мікробіології і вірусології було розроблено технологію, в основу якої покладено сухий мікробний препарат, під дією якого розкладається 95% відходів, їхня маса зменшується в 20-30 разів. Отже, можна спостерігати пряму залежність між рівнем людського розвитку та інноваційним прогресом, бо наскільки грамотно і правильно сформульований проект з чітко окресленим результатом, настільки більш імовірно його подальше вивчення та ефективне впровадження у тій чи іншій галузі. Що зрештою стає фундаментом для

розвитку та формування нових ідей та підвищить якість життя.

На теперішній час сформульовані принципи економіки як механізму реалізації стратегії сталого розвитку для країн всіх типів політичного устрою та рівня економічного розвитку. Більшість країн не хочуть залишитися в тій соціально-економічній ситуації, в якій вони знаходяться та прагнуть розвитку, стабільності та безпеки. Але чи є питання зміни соціально-економічній ситуації у країні питанням громадян тільки цієї країни, або залежить від громадян інших країн? Хто має бути актором цих змін та хто має бути відповідальним за конкретні результати, якщо це стосується тих питань, що визначені належними до програми 17 цілей сталого розвитку? Поки що це питання, які потребують не тільки і не стільки складання програм, скільки саме аналізу цілей, у розрізі різних груп інтересів, коаліцій інтересів та коаліцій дії.

Метою дослідження є визначення та встановлення напрямків удосконалення порядку аналізу цілей та вирішення завдань і досягнення цілей, що актуально з урахуванням всієї економічної проблематики, але особливої актуальності набуває за сучасних умов аналізу 17 цілей сталого розвитку, які як певна множина цілей визнаються майже всім людством. Таке удосконалення має враховувати думки різних інших авторів, які також працювали над дослідженням питань аналізу досягнення цілей сталого розвитку та розглядали проблеми утилізації виробничих відходів, економії ресурсів на виробництві та дослідження перспектив раціонального їх використання, а також спиратися на розгляд закордонного досвіду на шляху досягнення цілей сталого розвитку та встановлення їхньої відносної (порівняльної) значущості.

Основна частина.

Актуальність питання цільового характеру пошуку та обґрунтування рішень щодо раціоналізації використання ресурсів. Усі цілі у певній множині мають різний ступінь значущості, тому найбільш накопичені позитивні результати будуть досягнуті тоді, коли будуть вирішені всі інші, які мають низький ступінь розвиненості. Це свідчить про те, що, навіть, маючи високі показники досягнення прогресу у одній або декількох напрямках, якщо є значні показники відставання у інших, сенс цього всього втрачається, адже потрібно прагнути до встановлення однакового рівня розвинення усіх сфер, що його потребують. Наприклад, маючи досить розвинену економіку, але не подолавши проблему бідності важко говорити про значний прогрес у покращенні загального досягнення глобальних цілей.

Масштаб «виробництва» сміття настільки великий, що це породжує великі проблеми, але водночас вдале їх вирішення за рахунок впровадження існуючих вітчизняних розробок та світового досвіду може надати покращення екологічної ситуації та до-

датковій джерела ресурсів у вигляді вторинної сировини.

Оскільки будівництво нових сучасних сміттєпереробних заводів потребує великих інвестицій, вчені Української академії наук розробили проект мобільного заводу, який дає можливість утилізувати тверді побутові відходи на місцях звалищ при відсутності електроенергії. Але вітчизняні розробки слід додавати до вдалих світових розробок, серед яких не всі доречні для впровадження в Україні, але таке рішення слід приймати в кожному окремому випадку. Так, наприклад, у Франції для більш ефективного складання маршрутів сміттєвозів, на кожному контейнері з відходами встановлюють чіп, це дозволяє визначити куди поїхати в першу чергу, а куди в останню, – таку технологію можна впровадити і в Україні, бо в комерційній логістиці її вже використовують. У Швеції переробляють 99% відходів, більша частина яких використовується як паливо для електростанцій, – це можливо частково впровадити у деяких містах України. Це обумовлено тим, що інституції мають більш високий рівень розвитку та є більш розгалуженими ніж вітчизняні, що ефективно позначається на соціальній відповідальності населення зарубіжних країн, підвищує якість життя та результативність використання ресурсів.

У Бразилії до збору сміття уряд залучив бідний шар населення: за 6 пакетів відходів видають 1 пакет з їжею. В цьому прикладі вирішили задіяти більш широкі кола акторів, які будуть сприяти збільшенню віддачі ресурсів. Таким чином, щомісяця бразильці збирають приблизно 400 тонн відходів, які йдуть на переробку, а місто Куритиба взагалі зайняло перше місце у світі по збору цінних побутових відходів. Подібні технології сортування використовують і в Україні, але всі вони відносяться до тіньового сектору та поки немає організаційних рішень по їхній легалізації та широкому впровадженню, – слід шукати інші шляхи. Отже, одним із способів підвищення рівня використання ресурсів, людського розвитку та якості життя може виступати залучення зацікавлених акторів до співпраці, до пошуку компромісної політики кожного з акторів на своєму рівні, у тому числі і держави, що може здійснити позитивний вплив шляхом прийняття відповідних організаційних рішень та впровадження комплексних програм.

Стала економіка живе взаємодією окреслених державою рамок та підприємницької діяльності за участю споживачів. Особливе значення має той факт, що все більше людей купуючи товар, враховують не лише ціну, бренд і якість, але також і дотримання екологічної та соціальної відповідальності в процесі виробництва та обробки продуктів. Гарним прикладом може виступати уряд Німеччини, він підтримує та сприяє концепції «Корпоративна соціальна відповідальність», яка поєднує підприємство з соціальною відповідальністю. Це сформувалось внаслідок наявності ефективної взаємодії акторів і інституцій, яка забезпечить позитивні результати, у

вигляді поліпшення якості життя, рівня розвитку населення та використання ресурсів підприємством.

Успіхи німецької економіки [9], яка відповідає принципам зазначеної концепції, демонструють макроекономічні показники країни (табл. 4), які для порівняння зіставлені з відповідними показниками України.

Таблиця 4

Порівняння макроекономічних показників 2017 року

Показник	Німеччина	Україна
ВВП, млрд. долл. США	3 684,82	109,32
ВВП на душу населення, долл. США	44 550	2 583
Рівень безробіття, %	3,8	9,4

(Джерело даних: [3])

З даних таблиці видно, що за всіма показниками Німеччина значно випереджає Україну. ВВП перебільшує ВВП України майже в 34 рази, а у розрахунку на душу населення цей показник в Німеччині більше у 17 разів. Рівень безробіття в цій країні знаходиться на природному рівні, в Україні ж у 2017 р. відмічено циклічне безробіття. Отже, такі показники сформувались завдяки розвиненим інституціям, які мають суттєвий вплив на розподіл доходів та контролюють ефективне використання ресурсів.

На тлі досягнень у вирішенні екологічних проблем, Німеччина має цікавий досвід розвитку соціальної системи. Як і в інших розвинутих демократичних державах, соціальні завдання країни належать до найбільших статей державних видатків. Майже 918 мільярдів євро в 2016 році були використані для вирішення соціальних задач, що становить 29 % ВВП. При цьому 11% витрачається на охорону здоров'я населення країни. Така політика дає певні позитивні результати. А саме, у Німеччині середня тривалість життя жінок становить 83 роки, а чоловіків – 78 років [22]. Для порівняння в Україні ці показники складають відповідно 77 та 67 років. Це пояснюємо тим, що інститути суспільства виявилися іншими, а тому й інновації впроваджують інакше, що впливає на якість життя, рівень людського розвитку та продуктивність використання ресурсів.

Розвинута економіка Німеччини забезпечує умови для успішного вирішення екологічних проблем країни. У Німеччині прийнято Енергетичну концепцію, згідно з якою країна рухається до ери відновлюваних джерел енергії. Їхня частка має збільшитися з 10% у 2010 році до 60% у 2050 році. Після подій у Фукусімі Федеральний уряд ФРН прийняв рішення до 2022 року поступово відмовитися від використання атомної енергії. Замість цього планується цілкомита подача енергії з вітряних, сонячних, водних і біоресурсів та постійне скорочення споживання енергії з традиційних джерел. Так, наприклад, до 2050 року має скоротитися споживання електроенергії – на 25%, енергоспоживання транспорту – на 40% (порівняно з 2005 роком). Також уряд ФРН має на меті суттєво скоротити викиди парникових газів, які порівняно з 1990 роком до 2050

року у результаті реалізації певних заходів, мають скоротитися на 90%. Для цього впроваджено зелений тариф – встановлений законом екологічний податок, розмір якого залежить від того, наскільки екологічно чистим є виробництво.

Досвід Німеччини показує, що сталий розвиток є «двигуном» суспільного та політичного прогресу, адже може забезпечити гідне життя людині сьогодні та одночасно зберегти природний спадок для нащадків як на локальному, так і на глобальному рівнях. Для України важливо детально вивчати позитивний досвід інших країн та створювати свою національну модель збалансованого розвитку держави. Таким чином, необхідно розвивати інституції, впроваджувати нові технології, розвивати нові проекти та підвищувати рівень якості життя та розвитку населення.

Наприклад, національна канадська авіакомпанія «Air Canada» (за даними [20]), має намір значно поліпшити свої показники в умовах конкуренції з боку дешевих перевізників і тиску з боку зростаючих цін на паливо. З цією метою в компанії створено відділ, який займається економією палива і скороченням викидів вуглецю. «Air Canada» визнала, що альтернативні види палива (наприклад, біопаливо) можуть допомогти авіакомпанії задовольнити свої потреби в енергії при одночасному скороченні викидів. Керівники авіакомпанії вважають, що партнерство з виробниками або постачальниками альтернативного палива для створення економічних і екологічних рішень може бути фінансово вигідним для компанії і знизити волатильність цін на паливо. Сценарій, за якого авіаційна галузь буде готова платити невелику премію і підтримувати значний стабільний попит на альтернативні види палива, буде сприяти розвитку нових технологій; знизити фінансовий тягар податків на викиди вуглецю; і, в довгостроковій перспективі, створити недороге, стає та екологічно безпечне рішення для задоволення енергетичних потреб авіакомпаній. У цьому випадку легко помітити, що ресурсна база інша, тому всі способи взаємодії відрізняються, в тому числі і розвиненість інститутів.

Питанню ролі структури цілей та проективного цілепокладання у формуванні характеристик керованого впливу на соціально-економічні об'єкти присвячено вже багато наукових праць та інтерес до питання триває й зараз, про що свідчать наприклад роботи [1,4,8]. При цьому цілі не є переліком порядку денного, або ортогональною системою координат багатовекторного напрямку руху.

Реалізація будь-якої стратегічної мети несе за собою відповідні витрати, які необхідно обліковувати та систематизувати у формі звітів і бюджетів (як у [3]), бюджетування за цілями потребує розподілу не тільки за структурою, але й за часом. У той же час існує інструментарій впорядкування робіт (які мають бути пов'язані з використанням ресурсів та досягненням завдань, тобто є ланкою ланцюга цілі-завдання-роботи-затрати). Для реалізації такої мо-

делі має бути виконано моделювання проблемної ситуації, яке зазвичай виконують від проблемно-орієнтованого моделювання у напрямі знаходження формальної моделі. У проблемно-орієнтованому описі проблемної ситуації відповідно опис складають різні групи елементів опису: стан об'єкту, що породжує проблему, склад керованих об'єктів або об'єктів впливу, склад та характеристика акторів, керовані та некеровані чинники змін у проблемній ситуації, засоби впливу та засоби прогнозування та планування впливу, цілі акторів та конкретизуючи їх завдання та пріоритети, оцінки позитивності та негативності змін у використанні наявних ресурсів. У ході дослідження набула можливості індукція концепції та висунута гіпотетична концептуальна модель п'яти комплексних складових як загальної основи аналізу будь-яких груп елементів опису проблемної ситуації формулювання цілей та завдань досягнення глобальної усталеності розвитку.

Пропозиція парадигми аналізу досягнення цілей сталого розвитку на базі багатоаспектних зв'язків п'яти комплексних елементів. Можна помітити, що у всіх згаданих прикладах опису проблемної ситуації спостерігаються загальні риси, які притаманні ключовим характеристикам, – та якщо їх узагальнити, то їх виходить п'ять. Для наочного відображення взаємодії категорій, які впливають на процес створення чогось нового: продукту, послуги, концепції і т.д. було створено рис. 2., в якому вершинами виступають п'ять елементів (де: ЗР – забезпеченість ресурсами; ТО – технічна озброєність; РІ – розвинутість інститутів та інституцій; ЛР – рівень людського розвитку; ЯЖ – якість життя), а ребрами – відносини або взаємні впливи елементів.

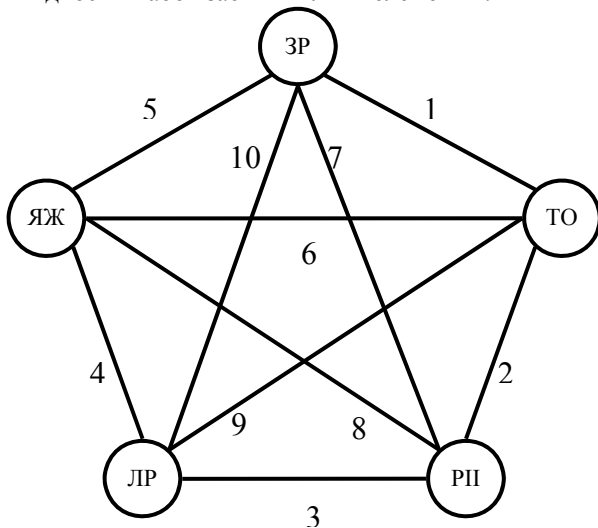

Рис. 2. Граф взаємозв'язків між п'ятьма елементами забезпечення досягнення цілей сталого розвитку

На рис. 2 комплексний елемент «Забезпеченість ресурсами» розміщено у голові графа, бо саме він знаходиться у фокусі уваги цього дослідження. Можна апіорі констатувати досить значний вплив першого елемента «Забезпеченість ресурсами» на інші комплексні елементи. Це проявляється у наяв-

ності чіткого розуміння необхідності ресурсів для створення креативного продукту, послуги тощо. Наприклад, достатність ресурсів в будь-якому регіоні призводить до підвищення густоти населення, а з цього – до прогресу, тобто до підвищення рівня людського розвитку, але й рівень людського розвитку в результаті впливає на продуктивність, тобто на ефективність використання ресурсів – ресурсів стає більше не в абсолютному, але в відносному вимірі.

Наявність необхідної кількості ресурсів у суб'єкта господарської діяльності є передумовою для підвищення його технічної озброєності та ефективної роботи. Але, в той же час, відносна нестача ресурсів може послужити поштовхом до розвитку підприємства і збільшення його прогресу шляхом пошуку можливих способів вирішення конкретних питань.

Інституції можуть створюватися суспільством для налагодження взаємозв'язків, ефективного обміну інформацією та впливають на формування поведінки людей. Але, з іншого боку, управління всім комплексом моделей, інструментів і структур, на основі якого відбувається прийняття рішень, зосереджено у більш вузьких соціальних групах, які формуються в суспільстві. Що формує що більшою мірою не завжди можна від слідкувати: чи інституції формують групи та функціональну спеціалізацію, чи навпаки.

Під якість життя можна мати на увазі наявність конкретних обставин, переваг, смаків і безпосередньо ресурсів для задоволення потреб людини. Прагнення до поліпшення життя може підштовхнути людину розвиватися і створювати щось нове, ефективно використовуючи ресурси. Але в наслідок задоволення різними благами вже існуючих потреб з'являються нові, які охоплюють вже значно ширше коло потреб та виводять його на вищий рівень. Крім того, якість життя виступає і як мотивація (іноді наочна, але іноді на рівні нечіткого сподівання ще неіснуючих форм побуту), і як умова праці (іноді необхідна), і як певний організаційний ресурс, і як об'єкт проектування, і як показник рівня поточного розвитку. Всі ці різні тлумачення елемента сталого розвитку відіграють різну роль у інтерпретації та формулюванні різних бажаних результатів у програмі сталого розвитку.

Такі ж різні тлумачення мають бути у всіх елементів. На теперішній час процеси, що пов'язані зі вторинною переробкою відходів, є досить актуальними, також популярності набирає термін «рециклінг», що означає повернення в господарчу діяльність відходів. Багато країн світу намагаються налагодити процеси вторинної переробки відходів, бо це не тільки економічно вигідно та поступово робить країну світовим лідером з певних позицій, а й покращує стан довкілля. Тому дуже важливо розуміти необхідність наявності комплексу ресурсів, технологій, інституцій та інших важливих компонентів для ефективного функціонування виробництва та

досягнення позитивного результату в економічному, соціальному та екологічному напрямках.

Висновки та шляхи подальшого дослідження. В ході дослідження було розглянуто нетотожність понять "аналіз цілей" і "аналіз досягнення цілей", а також значимість цілей сталого розвитку для сучасного світу та необхідність заохочення вітчизняного та іноземного досвіду на шляху до покращення сфер суспільного життя в країні задля її розвитку, стабільності та безпеки.

В аналізі досягнення цілей можуть виникнути певні недоліки організації процесу аналізу яких слід уникати. Перш за все необхідно уникати ототожнення понять "аналіз цілей" і "аналіз досягнення цілей", але і не робити аналіз досягнення цілей без аналізу цілей, тому що аналіз цілей є первинним – без визначення самої цілі не може бути аналізу досягнення цілей, не можна чогось досягти, якщо мета не була встановлена. Також має бути розрізнення груп суб'єктів-акторів і відповідно їхніх цілей і їх досягнень [12], розрізнення цілей і засобів, та також коштів теж за належністю до суб'єктів, розрізнення цілей і результатів, цілей і критеріїв, цілей і програм, розрізнення об'єктивних обставин реалізації програм. Потрібно розуміти, що у всіх різні можливості і різні результати – люди можуть прагнути збільшити прогрес в досягненні якоїсь мети, але результат може виявитися невеликим в абсолютному вираженні, але досить високим у відносному через маленькі можливості. Людина може поставити собі ціль, пов'язану, наприклад, з турботою про навколишнє середовище і фіксувати свої результати, досягнення і прогрес в цій справі, і, в той же час, вона буде виступати актором, який причетний до концепції сталого розвитку, де прописані аналогічні цілі, тобто вона йде шляхом досягнення одночасно і чогось глобального. У багатьох людей є цікаві проекти з ефективним алгоритмом отримання певного результату для збільшення прогресу в досягненні якоїсь цілі, але недостатньо коштів для втілення їх в реальність, в такому випадку теж є вихід – для сприяння досягненню мети того чи іншого актора, певні організації можуть виділяти необхідні кошти, наприклад у вигляді грантів, і, таким чином, відбувається обмін можливостями різних акторів, що беруть участь в конкретному процесі.

У аналізі цілей та досягнення цілей слід звертати увагу на різні групи елементів опису проблемної ситуації, але зв'язки між ними не просто складні, а опосередковані через групу елементів, які у різних планах аналізу починають відігравати різну роль. Перелічимо ці групи елементів опису проблемної ситуації аналізу досягнення цілей та вкажемо на зміну ролей п'яти елементів:

1) стан проблемної ситуації досягнення усталеності розвитку та об'єктів керованого впливу залежить від того, у якому стані набувають елементи проблемної ситуації, – у дослідженні виявлено, що будь яку проблемну ситуацію досягнення усталеності розвитку та об'єктів керованого впливу можна

описувати на аналізі стану п'ятих комплексних елементів (а саме: забезпеченість ресурсами; технічна озброєність; розвинутість інститутів та інституцій; рівень людського розвитку; якість життя), – ці п'ять елементів виступають взаємопов'язаними складовими, які компенсують або доповнюють один одного та охоплюють досить розгалужений спектр впливу на стан проблемної ситуації;

2) об'єктами впливу з метою досягнення усталеності розвитку на різних етапах виконання програми та у досягненні різних цілей стають різні складові комплексу п'ятих елементів, що об'єднують в собі компоненти, що необхідні для досягнення цілей та водночас виступають об'єктами впливу на досягнення усталеності розвитку;

3) актори досягнення усталеності розвитку, намагаючись вирішити глобальні проблеми, прагнуть поліпшити насамперед якість власного життя (її роль стає подвійною), та не завжди складним завданням виявляється рішення саме глобальних проблем, бо досягнення окремих та загальні цілей акторів стає взаємозалежним;

4) комплексні елементи (забезпеченість ресурсами; технічна озброєність; розвинутість інститутів та інституцій; рівень людського розвитку; якість життя) можуть виступати факторами усталеності розвитку, причому як безпосередніми, так і опосередкованими, оскільки впливають також один на одного.

5) якщо засобами досягнення цілей вважати керовані фактори, а факторами можуть також бути всі комплексні елементи (забезпеченість ресурсами; технічна озброєність; розвинутість інститутів та інституцій; рівень людського розвитку; якість життя), то тоді всі комплексні елементи, якщо вони належать до кола керованих, слід відносити не тільки до факторів стійкості або об'єктів впливу, а й до засобів досягнення цілей, які однак треба розглядати з позиції їх різної керованості різними акторами, тобто накладається ще й багатоаспектність і невизначеність ролей взаємодіючих груп інтересів і груп дії;

6) формулювання завдань досягнення усталеності розвитку можуть спиратися на використання у якості орієнтирів змін у п'ятірці досліджуваних комплексних елементів, а саме можна надалі конкретизувати такі завдання: створення необхідних умов для своєчасного забезпечення акторів необхідними ресурсами; пошук шляхів зміцнення технологічної озброєності суб'єктів господарювання; затвердження відповідних програм розвитку інституцій.

Для досягнення цілей сталого розвитку треба розуміти відмінність досліджуваних явищ та здійснювати нові програми і проекти, які на практиці забезпечать макроекономічну стабільність, екологічний баланс та соціальну згуртованість. Цілі сталого розвитку служитимуть в якості загальної основи для подальших перетворень. У центрі сталого розвитку перебуває окрема людина, яка має право на здорове і повноцінне життя в гармонії з природою, але і все

людство, та кожна людина і все людство стають різними за масштабом та форми дії акторами процесу усталення розвитку. Забезпечення цього вимагає зміни стереотипів цінностей, гуманізації суспільства, активізації соціальної політики і забезпечення соціальних гарантій населенню, але ж також потребує зміни методичного інструментарію цілепокладання, організації, планування, адміністрування, контролю та аналізу процесів, до яких залучено багато та суттєво різних за масштабом груп акторів.

Література

- Галгаш Р. А., Семененко І. М. Цілі та соціальна ефективність некомерційної господарської діяльності. Прометей: Регіональний зб. наук. праць з економіки. Вип. 2. С. 35-39.
- Забезпечення сталого розвитку регіону: економічні, управлінські, правові та інформаційно-технічні аспекти : колективна монографія / за заг. ред. Ю. І. Ключ., Н. В. Швець. — Северодонецьк : вид-во СХУ ім. В. Даля, 2017. — 282 с.
- Мировой Атлас Данных Кноема. Германия [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://knoema.ru/atlas/Германия?compareTo=UA>
- Овчаренко Є. І. Система економічної безпеки підприємства формування та цілепокладання. Лисичанськ: ПромЕнерго, 2015. 482 с.
- Саати Т., Кернс К. Аналитическое планирование. Организация систем. М.: Радио и связь. 1991. 224 с.
- Саати Т. Принятие решений. Метод анализа иерархий / Пер. с англ. Р. Г. Вачнадзе. М.: Радио и Связь, 1993. 278 с.
- Скільки сміття залишає Україна та що з ним відбувається – [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.slovoidilo.ua/2017/05/29/infografika/suspilstvo/skilky-smittya-zalyshaye-ukrayina-ta-nym-vidbuvayetsya>
- Семененко І. М. Цели деятельности предприятия с позиции социальной ответственности. Вестник Полотского государственного университета. Серия D. Экономические и юридические науки. экономика и управление. 2013. №13. С. 62-66.
- Сталий розвиток: німецький досвід [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://studway.com.ua/sustainable-development/>
- Цілі сталого розвитку – [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.un.org/sustainabledevelopment/ru/hunger/>
- Як Україна може подолати сміття – [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://lb.ua/society/2018/04/28/395698_nadiya_ochishchennya_yak_ukraina_mozhe.html
- Кривуля П. В. Несоблюдение противопоставленности позиций анализа целей и анализа достижения целей в структуре управленческого цикла и вытекающие когнитивные ошибки анализа / П. В. Кривуля // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики : Матеріали дев'ятої міжнар. наук.-практ. конф., 11-12 вересня 2020 р. — Одеса: ОНЕУ; ФОП Бондаренко М. О., 2020. — С. 56-57.
- Гендерна рівність – [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.un.org.ua/ua/nasha-robota/gender>
- Гендерні квоти – [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.radiosvoboda.org/a/news-genderni-kvoty-u-verhovnii-radi/29970756.html>
- Економічне зростання у 2019 році – [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://hromadske.ua/posts/ekonomichne-zrostannya-u-2019-roci-sklalo-33-poperedni-rozrahunki-uryadu>
- Державна служба статистики України – [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Кобцева Д. А. Впорядкування вирішення завдань та досягнення цілей на базі матриці суміжності (на прикладі цілей сталого розвитку) / Д. А. Кобцева // Майбутній науковець – 2019 : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю 12 груд. 2019 р., м. Северодонецьк. Ч. II / укладач В. Ю. Тарасов. — Северодонецьк: Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, 2019. — С. 29-32.
- Goodreads – [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.com/quotes/tag/natural-resources>
- Mary Stacey, Marilyn Taylor, David Legge. A New Role for Natural Resources Companies – [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.strategy-business.com/article/00106?gko=6547e>
- National Research Council. 2012. *A Framework for K-12 Science Education: Practices, Crosscutting Concepts, and Core Ideas*. Washington, DC: The National Academies Press. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://doi.org/10.17226/13165>.
- Як врятувати планету від самих себе: гід з економії природних ресурсів – [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.thevillage.com.ua/village/city/save-the-planet/278075-yves-rocher-special4>
- Новини й аналітика про Німеччину, Україну, Європу та світ [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.dw.com>

References

- Galgash RA, Semenenko IM Goals and social efficiency of non-profit economic activity. Prometheus: Regional collection. Science. works on economics. N. 2. pp. 35-39.
- Ensuring sustainable development of the region: economic, management, legal and information-technical aspects: a collective monograph / Ed. Y.I. Klyus., N.V. Shvets. — Severodonetsk: SNU V. Dalya, 2017. — 282 p.
- Knoema World Data Atlas. Germany [Electronic resource]. — URL: <https://knoema.ru/atlas/Германия?compareTo=UA>
- Ovcharenko E. I. System of economic security of the enterprise of formation and goal setting. Lysychansk: PromEnergo, 2015. 482 p.
- Saati T., Kearns K. Analytical planning: The organization of systems. — 1985. 216 p. DOI: <https://doi.org/10.1016/C2013-0-03782-6>
- Saati T. Decision making with the Analytic Hierarchy Process. January 2008 International Journal of Services Sciences 1(1):83-98. DOI: 10.1504/IJSSCI.2008.017590
- How much garbage does Ukraine leave and what happens to it – [Electronic resource]. — URL: <https://www.slovoidilo.ua/2017/05/29/infografika/suspilstvo/skilky-smittya-zalyshaye-ukrayina-ta-nym-vidbuvayetsya>
- Semenenko IM Objectives of the enterprise from the stand point of social responsibility. Bulletin of Polotsk State University. Series D. Economic and legal sciences. Economics and management. 2013. №13. Pp. 62-66.
- Sustainable development: German experience [Electronic resource]. — URL: <https://studway.com.ua/sustainable-development/>

10. Goals of sustainable development – [Electronic resource]. – URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/ru/hunger/>
11. How Ukraine can overcome garbage – [Electronic resource]. – URL: https://lb.ua/society/2018/04/28/395698_nadiya_ochishchennya_yak_ukraina_mozhe.html
12. Krivulia P. V. Non-compliance with the opposition of the positions of goal analysis and goal achievement analysis in the structure of the management cycle and the resulting cognitive errors of analysis / P. V. Krivulia // Enterprise Economics: modern problems of theory and practice: Materials of the Ninth International scientific-practical conf., September 11-12, 2020 – Odessa: ONEU; FOP Bondarenko M.O., 2020. – P. 56-57.
13. Gender equality – [Electronic resource]. – URL: <http://www.un.org.ua/ua/nasha-robota/gender>
14. Gender quotas – [Electronic resource]. – URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-genderni-kvoty-u-verhovnii-radi/29970756.html>
15. Economic growth in 2019 – [Electronic resource]. – URL: <https://hromadske.ua/posts/ekonomichne-zrostannya-u-2019-roci-sklalo-33-poperedni-rozrahunki-uryadu>
16. State Statistics Service of Ukraine – [Electronic resource]. – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
17. Kobtseva D. A. Arranging the solution of problems and achieving goals on the basis of the matrix of adjacency (on the example of the goals of sustainable development) / D. A. Kobtseva // Future scientist – 2019: materials all-Ukrainian. scientific-practical conf. With international participation 12 dec. 2019, Severodonetsk. Part II / Ed. V. Yu. Tarasov. – Severodonetsk: V. Dalh East Ukrainian. Nat. Univ., 2019. – P. 29-32.
18. Good reads – [Electronic resource]. – URL: <https://www..com/quotes/tag/natural-resources>
19. Mary Stacey, Marilyn Taylor, David Legge. A New Role for Natural Resources Companies – URL: <https://www.strategy-business.com/article/00106?gko=6547e>
20. National Research Council. 2012. *A Framework for K-12 Science Education: Practices, Crosscutting Concepts, and Core Ideas*. Washington, DC: The National Academies Press. – URL: <https://doi.org/10.17226/>
21. How to save the planet from themselves: a guide to saving natural resources – [Electronic resource]. – URL: <https://www.the-village.com.ua/village/city/save-the-planet/278075-yves-rocher-special4>
22. News and analytics about Germany, Ukraine, Europe and the world [Electronic resource]. – URL: <https://www.dw.com>

Kobtseva D. A. Problems of analyzing the achievement of sustainable development goals: state, objects, actors, factors, means, tasks and priorities of changes in the use of resources

The paper speaks of the relevance of analyzing the achievement of sustainable development goals and researching progress towards a safe, fair and sustainable space for the prosperity of all people on the planet is becoming increasingly important in the world. The object of the research is goals that will present different degrees of challenge and ambition for different countries, depending on their current state of development and other national circumstances. Consideration of the problem of non-identity of goal analysis and goal achievement analysis on the example of a well-known set of goals, methods of assessing the significance of sustainable development goals, identifying and processing indicators of their achievement are the subject of the study. In the course of the study, a comparison method was applied using the example of the main macroeconomic indicators of Ukraine and Germany. It has been found that the balance between the social, economic and political efforts required to achieve different goals can be different in different countries. On the example of the global goals of the millennium, declared by the UN, the problem of situational identification of the concepts of "goal analysis" and "goal achievement analysis" due to the similarity of their designation is considered, the interpretation of the proposed non-identity is given. A model of five complex components is proposed as a general basis for the analysis of any groups of elements for describing a problem situation, for formulating goals and objectives for achieving global sustainability. The factors that state the existence of this problem are considered, namely: the presence of certain actors in the form of communities, organizations and the population itself, which have different levels of awareness to understand possible problems associated with the correct interpretation of the above concepts; the existence of a wide range of methods that allow from different sides, using separate points of view, to understand, analyze, investigate the priority, level of progress and the degree of importance of the hypothesis, goals, etc.; the establishment of a certain number of different tasks, contributing to the observance of a certain algorithm of actions aimed at identifying differences, researching each of such non-identities and approving conclusions. It was revealed that different countries will need to pay different degrees of attention and effort to different goals and objectives, depending on where each country ranks in terms of the level of achievement of the goals at a certain point in time, differentiated responsibilities and different capabilities and resources. It is determined that the described problem requires further analysis and research, the identification and application of new methods and ways of the process of simplifying and improving the assessment of achieving goals.

Key words: goal analysis, adjacency matrix, goal achievement analysis, comparison of indicators, priorities, degrees of significance, levels of development, state research, evaluation of results.

Кобцева Дарина Анатоліївна – здобувачка вищої освіти Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, e-mail: darina.kobtseva@gmail.com.